EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.19.
COM(2024) 602 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Bulgária gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 602 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Bulgária gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás helyzetének megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[3] célja, hogy fokozatosan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez

---

[1] HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az

hozzájárul az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményét[4], amely a szakpolitikai döntések megalapozására és a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételek megteremtésére irányult. A közlemény kilenc egymást erősítő tényező mentén határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az aktuális termelékenységi kihívások kezelését, valamint az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozását szolgáló tényezőként a közlemény a magántőkéhez való hozzáférést, a kutatást és innovációt, az oktatást és a készségeket, valamint az egységes piacot emeli ki a reformok és a beruházások alapvető célterületeként. A közleményt követően, 2024. február 14-én a Bizottság bemutatta az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentését[5]. Az európai egységes piac versenyképességének erősségeit és kihívásait részletesen ismertető jelentés a kilenc versenyképességi tényező alapján követi az éves előrehaladást.

(4) A Bizottság 2023. november 21-én elfogadta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentést[6], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2024. március 22-én jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2023. november 21-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Bulgáriát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2024. április 12-én elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2024. március 11-én elfogadott.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az EU új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja egyrészt a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletet, másrészt a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásáról szóló módosított 1467/97/EK rendeletet és a tagállamok költségvetési keretrendszeréről szóló módosított 2011/85/EU irányelvet[7]. Az új keret célja, hogy fokozatos államháztartási konszolidációval, továbbá reformok és beruházások végrehajtásával fenntarthatóvá tegye az államadósságot és előmozdítsa a fenntartható és inkluzív

---

(EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1264, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), és a Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

növekedést. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabbá és következetesebbé teszi a végrehajtást. Minden tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazzák, amelyek a nemzeti törvényhozás ciklusának rendes hosszától függően 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkoznak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben foglalt nettó kiadási[8] pályának meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendeletben előírt követelményeknek, többek között annak, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy biztosítani kell, hogy a nettó kiadási pálya prudens szinten, a GDP 60 %-a alatt maradjon, továbbá a költségvetési hiányt középtávon a GDP 3 %-a alá kell csökkenteni, és/vagy e referenciaérték alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. [június 21-én] iránymutatást fog nyújtani a tagállamoknak a tervek és az elért eredményekről szóló, későbbiekben benyújtandó éves jelentések tartalmára vonatkozóan, és az (EU) 2024/1263 rendelet 5. cikkének megfelelően (adott esetben referenciapályát és technikai információkat tartalmazó) technikai iránymutatást fog küldeni számukra a költségvetési kiigazításokhoz. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha az adott tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamoknak biztosítaniuk kell nemzeti parlamentjük bevonását, valamint adott esetben a független költségvetési intézményekkel, a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel folytatott konzultációt.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek hozzájárulnak az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének eredményes kezeléséhez. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) Bulgária 2021. október 15-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját,

[8] A 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 tanácsi rendelet 2. cikkében meghatározott nettó kiadás (HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). „Nettó kiadások” alatt a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadásokat értjük: i. kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. május 4-én elfogadta a Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[9], amelyet 2023. december 8-án módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulásnak az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerinti aktualizálása céljából[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Bulgária kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) Bulgária 2024. április 30-án az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta 2024. évi nemzeti reformprogramját és 2024. évi konvergenciaprogramját. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Bulgáriának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

(9) A Bizottság 2024. június 19-én közzétette a Bulgáriára vonatkozó 2024. évi országjelentést[11]. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Bulgária által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Bulgária általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés rávilágított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokra, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokra hívta fel a figyelmet. A jelentés értékelte továbbá a Bulgária által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) Az Eurostat által hitelesített adatok[12] alapján Bulgária GDP-arányos költségvetési hiánya a 2022. évi 2,9 %-ról 2023-ban 1,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 22,6 %-ról 2023 végére 23,1 %-ra emelkedett.

(11) A Tanács 2022. július 12-i ajánlása[13] szerint Bulgáriának 2023-ban biztosítania kell, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal[14], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Az ajánlás azt is tartalmazta, hogy Bulgária igazítsa a folyó kiadásokat a változó helyzethez. Bulgária részére azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és a digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az

9 A Tanács végrehajtási határozata (2022. május 4.) Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (8091/22).

10 A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2022. május 4-i végrehajtási határozat módosításáról (15837/2023).

11 SWD(2024)602.

12 Eurostat – Euromutatók, 2024. április 22.

13 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Bulgária 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 11. o.).

14 A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése alapján Bulgária esetében a potenciális kibocsátás középtávú növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 2023-ban 10,1 %-ra tehető, a tízéves átlagos potenciális reálnövekedési ráta és a 2023. évi GDP-deflátor alapján.

energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal[15] 2023-ban nagyjából semleges volt, és a GDP 0,0 %-ának felelt meg. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 0,2 %-ának megfelelő, nagyjából semleges hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez az energiaárak emelkedésére válaszul magában foglalja a háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott (célzott és nem célzott) szükséghelyzeti támogatási intézkedések költségeinek csökkentését (a GDP 1,3 %-ával). Figyelembe vették továbbá a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem magasabb költségeit is (a GDP 0,3 %-ával). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugója a közelmúltban a nyugdíjak és bérek emelése volt. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése összhangban volt a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,2 %-át tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 2,7 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 0,8 százalékpontos növekedést jelent. Bulgária addicionális beruházásokat finanszírozott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból. Bulgária a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat finanszírozott, például a hulladék erőforrásként való felhasználását célzó létesítményekbe és üzleti modellekbe történő beruházásokat a körforgásos gazdaság támogatására, valamint az energiahatékonyság növelésére, továbbá a természetes élőhelyek és a védett fajok hatékony védelmének támogatására irányuló beruházásokat, amelyeket részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból finanszíroztak.

(12) A 2024. évi konvergenciaprogram fő előrejelzései a következőképpen foglalhatók össze. A költségvetési előrejelzések alapjául szolgáló makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 3,2 %-os, 2025-ben pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedéssel számol, és a HICP-inflációt 2024-ben 2,4 %-ra, 2025-ben pedig 2,8 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási hiány 2024-ben várhatóan 3 %-ra nő és 2025-ben is ezen a szinten lesz, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 25 %-ra, 2025 végére pedig 27,3 %-ra emelkedik. Az előrejelzések szerint 2025 után az államháztartási hiány 2026-ban a GDP 2,8 %-ára csökken, 2027-ben viszont ismét nő, a GDP 3,0 %-ára. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában nem lépi túl a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. Másrészről az előrejelzések szerint 2025 után a GDP-arányos államadósság 2026-ra fokozatosan 30 %-ra, majd 2027-re 30,7 %-ra nő.

(13) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 1,9 %-kal, 2025-ben pedig 2,9 %-kal nő, és a HICP-infláció 2024-ben 3,1 %, 2025-ben pedig 2,6 % lesz.

---

[15] A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma, amely a nemzeti és az uniós finanszírozású költségvetési intézkedések összesített hatásából eredő gazdasági impulzust tükrözi. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedésnek és ii. az elsődleges kiadások változásának a különbsége, ahol az elsődleges kiadások nem tartalmazzák sem a diszkrecionális bevételi intézkedéseket, sem a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket, viszont tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozott kiadásokat.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 2,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt vetít előre, és azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 24,8 %-ra növekszik. A hiány 2024-es növekedése főként a nyugdíjakra és a bérekre fordított kiadásokat tükrözi. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal 2024-ben várhatóan restriktív lesz, a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben a GDP 0,4 %-a lesz, szemben a 2023. évi 0,1 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek majd lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatással lennének Bulgária államháztartási egyenlegére és államadósságára.

(16) A Tanács 2023. július 14-én azt ajánlotta[16], hogy Bulgária biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások[17] nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,6 %-ra korlátozza. A Bizottság a 2023. évi költségvetés végrehajtásával és a 2024. évi költségvetésitervjavaslatok elkészítésével összefüggésben felhívta a tagállamok figyelmét arra, hogy a 2023. évi tényadatok függvényében javasolni fogja a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását a Tanácsnak. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Bulgária nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadásai 2024-ben 6,2 %-kal fognak emelkedni, ami meghaladja a kiadások növekedésének maximális ajánlott mértékét. A nettó nemzeti finanszírozású elsődleges kiadások ajánlott maximális növekedési rátáját meghaladó többletkiadások 2024-ben a GDP 0,6 %-át teszik ki. Mindazonáltal 2023-ban a nettó kiadások GDP-arányosan 3,3 %-kal alacsonyabbak voltak az ajánlás idején vártnál. Mivel a 2024-re vonatkozó ajánlás növekedési rátára utalt, a megfelelés értékelése során ezért figyelembe kell venni a 2023. évi bázishatást is. Ha a 2023. évi nettó kiadások megfeleltek volna az ajánlás idején vártnak, a nettó kiadások ebből eredő növekedési rátája 2024-ben a GDP 2,7 %-ának megfelelő mértékben az ajánlott maximális növekedési ráta alatt lett volna. Összességében az értékelés szerint fennáll annak a kockázata, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások nem felelnek meg teljes mértében az ajánlásnak.

(17) A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Bulgária 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és az így keletkező megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Emellett a Tanács pontosította, hogy amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése miatt új támogatási intézkedésekre vagy a meglévők folytatására lesz szükség, Bulgáriának biztosítania kell, hogy ezek a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretekbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó

[16] A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Bulgária 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2023. évi konvergenciaprogramját (HL C 312., 2023.9.1., 13. o.).

[17] A nettó elsődleges kiadások alatt a következők nélkül számított nemzeti finanszírozású kiadásokat értjük: i. a diszkrecionális bevételi intézkedések, ii. a kamatkiadások, iii. a ciklikus munkanélküliségi kiadások, valamint iv. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

költségvetési terhe[18] 2023-ban a GDP 0,0 %-át, 2024-ben és 2025-ben pedig szintén 0,0 %-át teszi ki. Az előrejelzés szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb kivezették. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával.

(18) A Tanács emellett azt is ajánlotta, hogy Bulgária tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások (a 2023. évi GDP-arányos 2,7 %-hoz képest) 2024-ben a GDP 2,1 %-ára csökkennek. Ez a csökkenés részben az uniós strukturális alapok 2014–2020-as programozási időszakának végére vezethető vissza (2023-ig álltak rendelkezésre források), ugyanakkor meghaladja a nemzeti társfinanszírozás arányával magyarázható csökkenést. Így fennáll a kockázata annak, hogy a nemzeti finanszírozású közberuházások nincsenek összhangban a Tanács ajánlásával. Ezzel szemben az uniós forrásokból (többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből) finanszírozott közkiadások mértéke a 2023. évi GDP-arányos 1,2 %-hoz képest 2024-ben a GDP 0,8 %-ára csökken. Ez a csökkenés az uniós strukturális alapok 2014–2020-as programozási időszakának végére vezethető vissza, amelyhez kapcsolódóan 2023-ig álltak rendelkezésre források.

(19) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 2,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 24,6 %-ra nő.

(20) A kulcsfontosságú intézkedések végrehajtásának fokozásával növelni lehetne a közberuházások irányításának hatékonyságát. Bulgáriában még mindig vannak hiányosságok olyan kulcsfontosságú területeken, mint a beruházási döntések és a hosszú távú stratégiai célok összehangolása, valamint a tőkekiadások időben történő végrehajtása. Az objektív ár-érték arány kritériumain alapuló projektkiválasztásra és -értékelésre vonatkozóan még nem léteznek egységesített eljárások.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan hatékonyan hozzájárulnak a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének kezeléséhez. Bulgária hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához, és ezzel egyidejűleg a társadalmi méltányosság biztosításához elengedhetetlenül fontos, hogy a terv eredményes végrehajtása e szűkös időkereten belül gyorsan megvalósuljon. A tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése érdekében elengedhetetlen, hogy Bulgária a közigazgatás működésének javítása és a közberuházások irányításának javítása révén jelentősen felgyorsítsa a reformok és a beruházások végrehajtását. A közigazgatási eljárások digitalizálása és a közbeszerzési eljárások minőségének javítása terén további erőfeszítésekre van szükség. A tehetséges személyzet felvétele, képzése és megtartása kulcsfontosságú ahhoz, hogy mind központi, mind helyi szinten hozzáértő

[18] Ez a szám az említett kiadási és bevételi intézkedések éves költségvetési terhét mutatja, adott esetben az energiaszolgáltatók által a rendkívüli nyereségükre kivetett adók levonásával.

igazgatás valósuljon meg. Az üzleti szabályozás továbbra is kulcsfontosságú problémát jelent a vállalatok számára, amelyek fele a hosszú távú befektetések fő akadályának tartja. A befektetők mintegy 53 %-a nem bízik abban, hogy befektetéseik számára a jogszabályok és bíróságok megfelelő védelmet nyújtanak. Ezek az elemek a bulgáriai üzleti környezetet is javítanák. A REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Bulgária és az EU stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) A kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként Bulgáriának az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint nemzeti energia- és klímatervét. Az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges összegét ezen felülvizsgálat alapján fogják meghatározni. Noha Bulgária előrehaladt a kohéziós politika és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása terén, továbbra is vannak kihívások. Bulgáriában csökken a népesség, és jelentős regionális egyenlőtlenségek tapasztalhatók, különösen a három északi régió tekintetében, amelyek még mindig lemaradásban vannak. Alapvető fontosságú a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása és a közigazgatási kapacitás minden szinten való megerősítése. A programok keretében elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. Továbbra is kulcsfontosságú, hogy a regionális és helyi szereplők képesek legyenek integrált megközelítéseket alkalmazni a helyi szintű beruházásokra. Különösen fontos a kutatás, az innováció és a vállalkozói készség regionális és helyi támogatási hálózatainak előmozdítása a technológiatranszferre és az üzleti alapokra helyezésre irányuló célzott intézkedések révén. Továbbra is prioritást élveznek a fenntartható közlekedésbe történő beruházások, beleértve a vasúti és közúti infrastruktúra fejlesztését, valamint az intramodalitást. A területi igazságos átmenet tervek végrehajtása különös figyelmet érdemel, többek között a hatékony irányítás, a koordináció, valamint a nemzeti, regionális és helyi szereplők kapacitása tekintetében. A zöld beruházásokat is folytatni kell, különösen a vízgazdálkodás, az ivóvízellátás és a szennyvízkezelés javítása, valamint a hatékony hulladék- és erőforrás-gazdálkodás biztosítása érdekében. Továbbra is munkaerőhiány áll fenn, ami különösen a szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódó szakmákat (például ápolók) érinti. Noha a munkanélküliség általában alacsony, továbbra is sokkal magasabb a kiszolgáltatott csoportok (fiatalok, fogyatékossággal élők és romák) körében és egyes régiókban, ami a munkaerő növelhetőségére utal. Továbbra is prioritást élveznek az aktív munkaerőpiaci szakpolitikai intézkedések, különösen a munkaerőpiactól távolabb eső csoportok esetében, valamint a készségek elsajátítására, különösen a zöld és digitális átállásra irányuló beruházások. A minőségi és inkluzív oktatási rendszer – beleértve az európai gyermekgarancia végrehajtását is – továbbra is releváns. A fokozatos csökkenés ellenére Bulgáriában az egyik legmagasabb a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya: a gyermekek és az idősebb (65 év feletti) emberek több mint egyharmada érintett. Az arány ugyancsak jelentősen magasabb a fogyatékossággal élő személyek és a romák esetében. Emellett a jövedelmi egyenlőtlenségek is számottevőek. E kihívások kezelése a társadalmi felzárkózást is javítaná, összhangban a bizottsági szolgálatok által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőit figyelembe véve elvégzett második

országelemzéssel[19]. Bulgária a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezést is hasznosíthatná, többek között a digitalizációba, a tiszta és erőforrás-hatékony technológiákba, valamint a zöld ipari átalakulásba történő beruházások növelése terén. Ez a kezdeményezés lehetővé teheti Bulgária számára, hogy intelligens szakosodási stratégiájával teljesítse a tiszta technológia, a körforgásos és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság iránti kötelezettségvállalásait, és koherens megközelítést biztosítson az ipari fenntarthatóság előmozdítása érdekében.

(23) Bulgária számos kihívással néz szembe a gazdaság dekarbonizációjával és az energiatermeléssel, a fenntartható közlekedéssel, valamint az oktatás és a készségek minőségével kapcsolatban. Ezek a kihívások a helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok hatókörén kívül is kezelhetők.

(24) A tiszta és megfizethető energiához való hozzáférés továbbra is kiemelt kérdés Bulgáriában. Bár az ország elért ugyan korlátozott előrelépést, de további strukturális kihívások változatlanul fennállnak. Különösen a villamosenergia-piac késleltetett liberalizációja – a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyik alapvető dekarbonizációs reformja – akadályozza a tiszta és megfizethető energiára való átállást. Továbbá Bulgáriában a távfűtési rendszerek gyakran rossz műszaki állapotban vannak, többségük túlnyomórészt földgázon vagy szénen alapul. 2023-ban a fotovoltaikus napenergia alkalmazása jelentősen nőtt, az újonnan telepített kapacitásnak köszönhetően közel 1,2 GW-tal, ezzel már összesen közel 3 GW kapacitás áll rendelkezésre. Ugyanakkor a telepített szélenergia-kapacitás stagnált az elmúlt évtizedben: a szárazföldi létesítmények kapacitása 700 MW. Ez annak ellenére igaz, hogy a szélenergia képes növelni a villamosenergia-rendszer kiegyenlítő kapacitását a csúcsidőszakokon kívüli időszakokban. Műszaki értelemben a tengeri szélenergia kiaknázatlan potenciálja a becslések szerint 26 GW[20]. Ugyanakkor az elegendő energia tárolásának hiánya egyre nyilvánvalóbb, különösen a napsütéses órákban, ami kockázatot jelent a hálózati léptékű megújuló energiaforrások folyamatos bulgáriai elterjedése szempontjából. A szomszédos országokkal való erős villamosenergia-összeköttetés ellenére – beleértve a Görögországgal közös új 400 kV-os vezetéket (PCI Maritsa East-Nea Santa) –, az átviteli és elosztó hálózatokban továbbra is szűk keresztmetszetek állnak fenn. A helyzetet orvosolhatják a hálózatok kezelésének javítását célzó további intézkedések az intelligens hálózati elemek bevezetésével, ideértve az intelligens fogyasztásmérők bevezetését és a keresletoldali válaszintézkedéseket. Bár Bulgáriában kismértékben javultak az energiaszegénységi mutatók, az országnak továbbra is jelentős kihívásokkal kell szembenéznie. 2022-ben 22,5 % volt azon személyek aránya, akik nem tudták megfelelően fűteni otthonaikat, ami a legmagasabb arány az EU-n belül, jóval meghaladva a 9,3 %-os uniós átlagot. Jóllehet Bulgária elfogadta az energiaszegénység hivatalos definícióját, a konkrét támogatási rendszereket még teljes mértékben ki kell dolgozni, a jelenlegi célzott fűtési támogatás időtartama és lefedettsége pedig továbbra is korlátozott.

(25) A közlekedésből – különösen a közúti közlekedésből – származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős aggodalomra ad okot Bulgáriában, mivel az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2022-ben (a 2005-ös szinthez képest) 29 %-kal nőtt. A személygépkocsik használati aránya továbbra is magas, míg az akkumulátoros elektromos járművek aránya még mindig nagyon alacsony. Emellett a töltőinfrastruktúra még mindig nem

[19] SWD(2024) 132 final.

[20] Világbank: Offshore Wind Energy Potential in the Black Sea (Tengeri szélenergia-potenciál a Fekete-tengeren), Washington, D.C., 2020. március.

elegendő, mivel három elektromos járműre csak egy töltőpont jut, és ez akadályozza az elektromos mobilitás elterjedését. Ezen túlmenően Bulgária vasúti infrastruktúrája elmarad az uniós átlagtól, az északi és déli régiók közötti sajátos különbségekkel. Kulcsfontosságú feladatok az ország vasúthálózatába történő beruházások fokozása és a fenntartható városi közlekedési kezdeményezések számának növelése, az északi és déli régiók, a nagyvárosi központok, valamint a vidéki és peremterületek közötti közlekedési összeköttetések biztosítása, valamint a TEN-T hálózathoz való csatlakozás befejezése.

(26) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező szabályozási keret módosításai ellenére Bulgáriában az oktatási eredmények gyengék és tovább romlanak. Az ország a legutóbbi nemzetközi értékelések keretében az előző évekhez képest rosszabb eredményeket ért el. A matematika, az olvasás és a természettudományok terén gyengén teljesítő diákok aránya – amint azt az OECD nemzetközi tanulói teljesítménymérési programja is mutatja – az egyik legaggasztóbb az EU-ban. A 15 évesek 53,5 %-a minimális jártassági szinttel sem rendelkezik a matematika, 52,9 %-uk az olvasás, 48 %-uk pedig a természettudományok terén – és a hátrányos helyzetű diákok körében ez az arány különösen magas. A nemzeti szabványosított vizsgák a bolgár oktatási rendszerben az eredmények közötti jelentős és egyre növekvő egyenlőtlenségeket, valamint erős társadalmi szegregációt mutatnak. Az iskolában tanító tanárok mintegy 50 %-a legalább 50 éves, és egyre nő a tanárhiány. Némi javulás ellenére továbbra is kihívást jelent a tanári alapképzés javítása és a folyamatos szakmai fejlődés biztosítása az oktatás minőségének és méltányosságának javítása érdekében. Az elmúlt években javult a korai iskolaelhagyók aránya, de továbbra is különösen magas a romák körében és a vidéki térségekben. Ezenkívül a felnőttek tanulásban való alacsony részvétele (9,5 % a 39,5 %-os uniós átlaghoz képest) elégtelen vagy nem megfelelő készségeket eredményezett, ami szűk keresztmetszeteket teremtett a foglalkoztathatóság és az általános versenyképesség szempontjából. A szakképzésre vonatkozó szabályozási keret az általános szakmai képzés részeként valamennyi szakma tekintetében kötelező környezetvédelmi kompetenciákat vezet be. Ezenfelül a széntermelő régiókra vonatkozó területi igazságos átmenet tervek számos intézkedést tartalmaznak, amelyek a munkaerő átképzését és a munkahelyteremtést érintik Bulgária ilyen régióiban. A digitális készségek szintje továbbra is jóval elmarad az uniós átlagtól (35,5 %, szemben a 2023. évi 55,5 %-kal), és befolyásolja a foglalkoztathatóságot. E kihívások kezelése céljából jött létre egy, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által finanszírozott ambiciózus projekt, amelynek célja a digitális készségekre összpontosítva a munkaerő továbbképzésének és átképzésének javítása, azonban a projekt végrehajtása késik,

AJÁNLJA, hogy Bulgária 2024-ben és 2025-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeinek megfelelően 2025-ben korlátozza a nettó kiadások[21] növekedését olyan mértékűre, amely

[21] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerint „nettó kiadások” a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadások: kamatkiadások, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

összhangban van azzal, hogy az államháztartási hiány a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alatt marad, és az államadósság középtávon prudens szinten marad.

2. Jelentősen gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését, aminek érdekében a regionális szintre is kiterjedően javítsa a közigazgatás működését és növelje annak kapacitását, javítsa a közbeszerzési eljárások minőségét, és erősítse meg a szabályozó hatóságok függetlenségét és működését. Mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet. A kohéziós politikai programok félidős felülvizsgálata keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. A hátrányos helyzetű csoportokra is kiterjedően javítsa az oktatást és a képzést a tanárképzés fejlesztése, valamint a kompetenciaalapú oktatás és tanulás megvalósítása révén. Kezelje a munkaerőhiányt, és a versenyképesség fokozása és a zöld átállás támogatása érdekében javítsa a munkavállalók készségeit.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel a tiszta energiára való átállást, különösen a távfűtésben a megújuló energiára való átállás és szélerőművek telepítése révén. Biztosítson elegendő tárolási kapacitást az energiarendszer rugalmasságának növelése céljából. Erősítse meg a villamosenergia-hálózati infrastruktúrát intelligens hálózati elemek bevezetésével és a szomszédos országokkal való összeköttetések növelésével. Célzott intézkedések végrehajtásával kezelje az energiaszegénységet annak érdekében, hogy csökkenjen azon lakosság aránya, amely nem képes megfelelően melegen tartani otthonát. Mozdítsa elő a fenntartható városi és vasúti közlekedés kiépítését és elterjedését, többek között a szükséges infrastruktúra fejlesztésének felgyorsításával.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök